

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NR. 3
MARTS
1963

Foråret er på vej...

IVER H. IVERSEN

STATSAUTORISERET REVISOR

V. FARIMAGSGADE 35

KØBENHAVN V.

 $\frac{A}{S}$ SILIKADAN

BANEGAARDSPLADSEN 1

KØBENHAVN V.

JOURNALISTFORBUNDET

AXELTORV 6

V.

**CH. ANDERSEN
SMEDEMESTER
ABSALONSGADE 46
KØBENHAVN V.****HOLBEK & CO. A/S
FINSSENSVEJ 39
KØBENHAVN F.****HANS ELLEKÆR's
MØBELMAGASINER
KGS. LYNGBY****LYNGBY KUL & KOKS $\frac{A}{S}$** **TEATERBYGNINGEN**

KØGE

HANDELSKOMPAGNIET**AKTIESELSKABET**

HOLBÆK

**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K.

(kontortid: 10—15, undtagen lørdag).

Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: General Fl. B. Larsen, Rensborg.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh. Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. TAgA 328.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Distriktslæge Børge Næsted, Scoresbysund, Grønland.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjelpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15).
Minerva 1336.

Kontoret har lukket om lørdagen.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Taga 328. (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup
Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

	Side
Tyske gæster på Skamling	39
Effekter fra Neuengamme	40
Dachaus levende røst bragt til tavs- hed	41
Modstandskampens bevæggrunde..	42
Debatten om ideer og ideologier..	43
Ny Hitler? - Han bliver skudt!	44
Dachau-klubben	44
Gestapofangerne	45
Dagbogsblade	47
Bøger	51
Udstilling i Viborg	55

20 sider

Tyske gæster på Skamlingsbanken

*Første tysk-danske ungdoms-
konference i Skamling-ung-
domsforeningerne.*

Den første tysk-danske ungdomskonference på Skamling-egnens nationale og historiske grund er nu afholdt. En delegation på 9 ledende ungdomsledere fra Slesvig-Holstens tyske ungdomsorganisationer har deltaget i en 3-dages ungdomskonference tilrettelagt af ungdomsforeningerne omkring Skamlingsbanken.

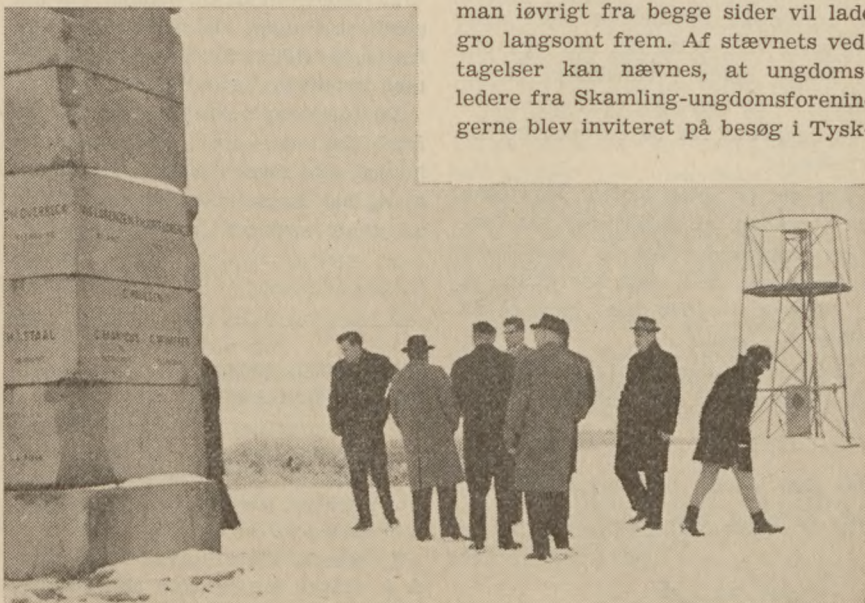
Den tysk-danske ungdomskonference havde til hensigt at give ungdomsledere, der står midt i det praktiske arbejde blandt unge, lejlighed til at fortælle hinanden om de aktuelle ungdoms- og ungdomsarbejdsproblemer i hvert land. Desuden til sigtede man at finde eventuelle samarbejdsmuligheder, og endelig ville ledelsen af Skamling-ungdomsforeningerne vise de tyske gæster

Skamling-egnen og dens ungdomsarbejde.

I forbindelse med rundvisningen på Skamling-egnen blev der også afholdt besøg på Skamlingsbanken, hvis historie blev nøje gennemgået for tyskerne, — „vi glemmer ikke historien, men vi skal jo videre“, blev der sagt af danskerne under besøget på det nationale sted.

Det var et gennemgående træk i stævnet, at de danske ungdomsledere ikke ville opgive deres danskhed, men netop med denne som ståsted række hånden hen over grænsen til et samarbejde.

Under konferencen — som fra tysk side bliver betragtet med den største opmærksomhed — blev det vedtaget at søge etableret et samarbejde, som man iøvrigt fra begge sider vil lade gro langsomt frem. Af stævnets vedtagelser kan nævnes, at ungdomsledere fra Skamling-ungdomsforeningerne blev inviteret på besøg i Tysk-

Et historisk billede: De tyske gæster ses her samlet ved Skamlingsbankens kendte mindesten — den, der engang blev sprængt bort af tyskerne.

land i april, og Skamling-konferencen søges gennemført som en årligt tilbagevendende begivenhed.

Yderligere søges tilrettelagt besøg af et hold unge tyskere i sommer på Skamling-egnen, og tyskerne har opfordret Skamling-ungdomsforeningerne til at søge gennemført en Tysklands-rejse til sommer for unge fra sognene omkring Skamlingsbanken.

Endelig bør nævnes, at man såvel fra de tyske som de danske ungdomsforeninger på længere sigt ønsker mindretallene på begge sider af grænsen inddraget i samarbejdet.

Ideen med stævnet

Det er så almindeligt at høre kritik af udviklingen i Tyskland: „— alt er ikke, som det burde være“ — „Demokratiet er meget svagt!“ — o. s. v. Mange er enige i, at vi burde støtte de demokratiske bevægelser, — men få gør noget for at omføre ideen til praksis.

Med denne konference ville vi gerne i praksis vise tyskerne, at vi gerne vil vise dem *tillid*, og at vi gerne vil lære af dem, og de må gerne lære hos os, — og endelig tillægger vi stævnets *personlige forbindelser* (stævnedeltagerne var indkvarteret i private hjem omkring Skamlingsbanken) den allerstørste betydning. Kunne der i fremtiden spindes et net af personlige forbindelser hen over grænsen, ville dette net nok vise sig at kunne holde i vanskelige situationer, — og samtidig være en værdifuld baggrund for de europæiske bestræbelser.

For det er netop sagen: Mon ikke det er sådan, at *politikerne* har forstået baggrunden for de europæiske bestræbelser, men man har glemt at få folkene — eller ikke nået at få folkene — med?

Dermed er den vigtige kendsgerning overset, at en beslutning, mel-

Der skal mindst to til at stifte fred, men én alene kan skabe krig.

Neville Chamberlain.

☆

Hellere dø oprejst end leve på knæene. Franklin D. Roosevelt.

lem landene ikke bliver holdbar, såfremt den ikke som baggrund har et virkeligt ønske og en virkelig forståelse hos den ganske almindelige borger. — Jeg mener, at vi savner et *folkeligt* arbejde som baggrund for de europæiske bestræbelser.

I dette perspektiv skal denne konference ses som et beskedent, meget beskedent forsøg på at række en sten til den europæiske bygning, — men som bekendt består bygninger af enkelte sten. Ville flere række sten, kunne bygningen måske bygges hurtigere og stærkere.

VIGGO VANDKÆR THOMSEN,

Ødis pr. Ødis.

— — — HELD OG LYKKE MED FORSØGET

Hvis de mænd, der rejste Skamlingsbanken som modersmålets bastion i det sydlige Danmark, læste denne artikel, ville de nok vende sig i deres grav.

Vi har både 1848/49 og 50, 1864 samt 1940—1945, der skiller, men idealet for os har jo aldrig været at tage afstand fra tyskerne, men nok fra tyske unoder.

Og det er jo rigtigt, at vi skal videre. Det er blot så svært at finde fornuftige måder at komme videre på, når det gælder dansk-tysk samvirke.

De unge ved Skamlingsbanken har gjort et forsøg. De har bragt unge fra begge sider af grænsen på talefod med hinanden, og det er en god ting.

De fortjener velvilje fra alle sider, fordi det ser ud til, at de ikke er hoppet ud i noget på en sådan måde, at de har kasseret erindringsbilledet af, at de er rundet af dansk rod.

F-k.

EFFEKTER FRA KZ NEUENGAMME

Overretssagfører Ottar Skaar, Ålesund, har læst om uafhængede effekter fra Neuengamme og spørger, hvor man skal henvende sig for at eftersøge dem.

I nummer 2 av Pigtråd for februar d. å. finner jeg på side 31, 3. spalte nederst, og side 33, 1. spalte øverst, en artikkel om effekter og dødsattester fra Neuengamme, hvor der står

at tallrike effekter ennå ikke er avhøntet.

Finnes det virkelig oppbevart effekter tilhørende fanger fra Neuengamme enda? Jeg har avskrevet mine tapte effekter for lenge side, men dersom det finnes håp om å få dem igjen ville jeg gjerne gjøre et forsøk.

Jeg var med i siste pulje av dansker og nordmenn som forlot Neuengamme i april 1945 med „de hvite busser“. Transporten hadde pågått hele dagen og da de siste bussene kom inn på apellplassen ble det sagt oss at man p. g. a. uhell hadde for lite busser til disposisjon for å ta både bagasje og folk. Vi ble derfor anmodet om å legge all vår bagasje i en stor haug midt på apellplassen, idet man opplyste at det senere på kveld ville komme lastebiler og hente vår bagasje.

Siden har jeg intet sett til min ryggsekk med innhold. Jeg kom først til Frøslev-leiren, og 1. mai kom jeg til Sverige. Jeg etterlyste min bagasje både i Frøslev og senere i Sverige. Jeg var bl. a. rundt til forskjellige hjelpeorganisasjoner i Stockholm for å høre etter bagasjen, uten resultat. Finnes det noen mulighet nå så mange år etter å etterspore hvordan det gikk med den etterlatte bagasje i Neuengamme? Såvidt jeg erindrer fikk et par av mine kamerater ettersendt sine ryggsekker, så der må ha vært avhøntet i allefall en del av den etterlatte bagasje.

Målt i pengers verdi hadde min bagasje liten eller ingen verdi, men der fantes ting i min ryggsekk som jeg ville gitt meget for å få igjen. Kunne De gi meg noen adresse som jeg kunne henvende meg til? Tror De noen av de danske sjåfører som var med på denne siste transport kunne huske noe om dette nå?

Jeg ber Dem unskyldte det bryderi forespørselen volder Dem, og ville være Dem meget takknemlig om De kunne gi meg en tråd å trekke i.

OTTAR SKAAR.

Prøv at skrive til generalsekretær Hans Schwarz, Hamburg 39, Maria-Louisenstrasse 65, Vesttyskland. Det vil være klokt at fortælle om farveart og størrelse af efterlyste effekter.

Red.

Dachaus levende røst bragt til tavshed

Fader Roth betragtede Dachau-lejren som Tysklands åbne sår, et sår, der aldrig måtte læges, men hans modstandere gav ikke op, før de bragte ham til tavshed.

Da Dachau-lejren blev befriet, blev Fader Roth frivilligt i lejren for at pleje de fanger, der var angrebet af tyfus. Samtidig blev han præst i det katolske kapel, der er indrettet i straffekompagniets blok.

Gennem mange år førte han besøgende rundt i lejren og hans gribende skildring gjorde for tusinder besøget til en uforglemmelig oplevelse.

Nu er han død, men talrige personer besøger hans grav i Braz i Østrig.

Der er megen mystik om hans død, og meget tyder på, at han blev tvunget til at begå selvmord.

Dachau-Klubbens formand, Svend Busk, fortæller her om begivenhederne omkring Fader Roths sidste år.

Rolf Seeliger fra München (tidligere Dachau-fange) har forsøgt at løfte sløret, der hviler over Fader Roths død. Friderich Haug, formand for „Foreningen af nazismens ofre“, har ønsket at give Fader Roth et gravsted, der er hans liv værdigt, og rejste i 1961 et meget smukt kors, udført af en München-kunstner, i Braz. De tyske modstandsfolk har ligeledes ønsket at kaste lys over denne mystiske død i bjergene.

Man var allerede delvis sat på sporet gennem rygter, anklager og antagelser. Efter et antal telefonsamtaler blev dødsårsagen fastslået som „død, sandsynligvis efter en ulykke i bjergene“.

Denne forklaring blev fulgt af en bekendtgørelse fra pressen, mens beboerne i Braz har givet udtryk for noget andet. Således fortæller en af beboerne, Hubert Lorünser: „Jeg besteg Italsalm med min bror. Vi opdagede i skoven et lig af en turist i fremskreden opløsning. Umuligt at tro på en ulykke, da den døde var omhyggeligt udstrakt på en jakke og en sweater. Ved hans side lå en termoflaske, en paraply og en opslået bibel . . .“

Et sminket selvmord.

Hvorfor har Fader Roth, denne tapre kæmpe, søgt døden? Er dette selvmord af politiske grunde kaldet en bjergulykke? Hvorfor har dr. Neuhausler i marts 1961 adresseret et brev til redaktøren og udgiveren af de gejstlige aviser, et meget fortroligt brev, i hvilket han indrømmer muligheden af et selvmord. I dette brev står bl. a.: „Den, som tager, den, som tilgiver og den, som tier“. Vi gør vor broder en stor tjeneste ved at lade ham hvile i fred, i stedet for at give kirkens fjender sådanne oplysninger.

Fader Leonhard Roth har ved mange lejligheder taget offentligt til orde imod „Oberländer og Globke“, mod SS og antisemitismen og nazi-truslen. Han forsvarede sine kammerater i k-z-lejren imod nazisternes overgreb. Han foreslog rejsningen af et mindesmærke, som nu, efter hans død, er blevet rejst.

I efterkrigsårene har kardinal Michel Faulhaber fra München givet udtryk for sin påskønnelse af hans aktivitet, men efter Faulhabers død har meget forandret sig. Det politiske klima udviklede sig langsomt, men sikkert til en føderal republik.

Men der var ikke mere lejlighed til at genkalde sig fortidens rædsler for at kritisere nutiden, således forkyndtes Fader Roths glødende interesse — som „overdreven ivrighed og kritik af myndighederne“.

Nu nogle eksempler for at illustrere de metoder, man anvendte mod Roth.

Fra Dachau-dokumenterne.

Efter at have besøgt den gamle Dachau-lejr skrev en gruppe engelske pilgrimme den 4. september 1959 til Fader Roth:

„Ikke en af os vil nogen sinde glemme dette besøg, ej heller de erindringer, som De så glimrende afslø-

rede, og af hvilke De gav en form så udtryksfuld. Deres samtaler med os har fuldkommen levendegjort Dachau for os — rædslernes lejr —, så realistisk for os, der kunne leve et forsvareligt liv i fred. Vil de acceptere vor forsikring om vor dybeste taknemlighed.

Sue Ryder-Cheshire O. B. E.
Underskrevet A. Snors“.

Den 16. september 1959 svarede Fader Roth fra Dachau:

„Deres sekretariat har takket mig for at have ført Deres gruppe af pilgrimme ved et besøg i vor k-z-lejr. Hans Excellence biskop Neuhausler har pr. telefon ladet mig vide, at seks personer af Deres pilgrimsgruppe har klaget over mig overfor Hans Excellence, før de rejste tilbage til England i lufthavnen Reim—München, og sagt, mine udtalelser havde sået had og givet en „næse“ til Deres pilgrimme: Dette stemmer ikke med det, pilgrimmene sagde til mig efter pilgrimsfærdens“.

De engelske pilgrimme svarede i modgående post:

„Hvad angår telefonopringningen til hans Excellence biskop Neuhausler, kan vi bemærke følgende: Ingen tyskere var til stede ved pilgrimmenes afsked. Den tid, vi tilbragte i lufthavnen, var så kort, at vi ikke havde mulighed for nogen klage, — tværtimod var der kun talt pænt om Dem.

Jeg mener, at der her kun er tale om en dårlig anbragt hævn, der trækker en eller flere uskyldige med sig.

Der er altid nogen, der ikke tager en pilgrimsfærd for det, den virkelig er, men tror det er organiseret af udlændinge.

Jeg kunne ønske at vide, om der er fremgang med hensyn til mindesmærket? Måske denne telefoniske klage ikke havde andet til hensigt end at forhindre, at det blev til virkelighed?

Vi beder Dem modtage vore kristelige hilsener og forsikring om vor dybeste hengivenhed.

sign. A. Snors“.

I november 1959 opnåede lederen af Dachau, herr Zauner (den samme,

der betegnede de tidligere deporterede som „kriminelle“ og udenfor loven), at huse husvilde i tomme baraker i lejren.

Fader Roth erklærede i „Dachauer Nachrichten“ den 13. november, at denne handling ligeledes har øget protesterne fra den internationale komité for Dachau, der har sæde i Bruxelles, hvor han var taget hen for at vise tidligere Dachau-fanger den føderale republik. Han fik en alvorlig reprimande den 18. november fra biskoppen af München, Freysing. Dette blev begyndelsen til en kampagne af beskyldninger for at sikre sig Fader Roths tavshed.

Bagvaskelseslavine.

Den 25. marts 1960 blev Fader Roth udvist fra Dachau. Ordren lød på at rømme stedet, hvor han havde haft sin gerning som præst.

Han havde ikke engang lov til for sidste gang at velsigne de mænd og

kvinder, der tidligt om morgenen kom til messe. Roth skulle straks for altid forlade Dachau.

Han indrettede sig først hos præsterne i Sydtyrol, men fandt ikke fred, og han så sig omgivet af ulykker.

En højtstående embedsmand i München erklærede, at Fader Roth var sindssyg og skulle anbringes på en anstalt. Fader Roth forlod sin hybel, hvor han ikke følte sig tryk, og begav sig ad landevejen og små stier op i bjergene, fra landsby til landsby i ensomhed, ensom indtil håbløshed, indtil han endelig blev drevet i døden.

Årsdagen for hans død klatrer de unge fra Braz op i bjergene og tænder bål, som kan ses fra dalen, en erindring om den mand, der døde efter evangeliets ord: Jeg er kommet for at kaste ild på jorden, og jeg ønsker intet andet end brændes.

SVEND BUSK.

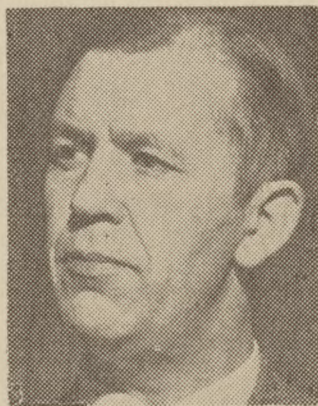
I dobbelt forstand illegal —

Den danske regerings forhandlingspolitik over for Tyskland var betinget af, at der indtil 1943 ikke var nogen anden løsning på forholdet. Egentlige forhandlinger kunne man for såvidt heller ikke tale om i denne forbindelse, idet de jo ikke havde noget alternativ: Passede tingene ikke besættelsesmagten, udstedte den blot ordre!

Efterhånden etableredes imidlertid noget, der lignede en kamptilstand — men imidlertid aldrig blev erklæret som sådan. Og den var i dobbelt forstand illegal, rettet både mod besættelsesmagten og mod den danske regering. „Den første fjende var ikke tyskerne, men den danske betjent!“ Det kom til det ejendommelige forhold, at landets borgere rådførte sig med England, når de stod over for vigtige problemer, idet man følte, at det var her, man fik det bedste råd. Alligevel blev forholdet til de allierede aldrig klart defineret i krigens første, lange år.

Modstandskampens bevæggrunde

Det danske folks trods over for den tyske besættelsesmagt. — Hvorledes USA, England og Rusland så på Danmark under krigen. — „Der var altid så mange frihedskæmpere, som der var brug for!“

Dr. Jørgen Hæstrup
talte i Flensborg.

I tilslutning til dr. Jørgen Hæstrups foredrag i den danske foredragsklub på Flensborg centralbibliotek — der havde samlet meget god tilslutning især fra de unges side — blev der stillet en række spørgsmål til dr. Hæstrup. En af de unge frem-

kom med dette spørgsmål: „Var det for spændingens skyld, de unge danskere deltog i frihedskampen?“

Dr. Hæstrup svarede: „I første række var bevæggrunden den rent negative, at det danske folk var besjælet af en trods mod besættelsesmagten. Man var irriteret over at være blevet besat af en fjende, og derfor gik man til modstand. Denne trods måtte naturligvis have et klædebon, som kunne være nationalt, religiøst eller lignende,“ skriver Flensborg Avis.

Emnet for foredraget var „Danmark og stormagterne 1940 til 1945“, og overmåde instruktivt gav dr. Hæstrup et billede af, hvad han betegnede, som en i verdenshistorien hidtil ukendt situation, nemlig den danske modstandskamp mod en fjende, der ikke officielt var erklæret som fjende, og samarbejdet med nationer, som ikke officielt var erklæret som allierede.

Tre lande — tre definitioner

I korte, prægnante træk ridsede dr. Hæstrup forholdet til USA, Storbritannien og Rusland op for tilhørerne. USA's holdning var vidtgående dikteret af, at Grønland hørte til Danmark, og derfor anerkendte USA's regering ambassadør Henrik Kaufman som repræsentant for en fiktion, „Det fri Danmark“. Storbritannien betragtede derimod ambassadør grev Reventlow som talsmand for „de danske interesser“. I efteråret oprettedes der en dansk sektion af den berømmelige institution SOE, der støttede frihedskampen i de besatte områder, idet den efter Churchills ordre skulle „sætte Europa i flammer“.

Rusland så til at begynde med meget skeptisk på Danmark, bl. a. som følge af kommunist-arrestationer og oprettelsen af „Frikorps Danmark“. Hertil kom, at Danmark intet havde at „byde“ Rusland, og at man ikke havde en Christmas Møller siddende i Moskva, der kunne forklare situationens vanskelighed. Først i 1944 opnåedes der kontakt med russerne i Stockholm, hvorefter Rusland

gik ind på at modtage en repræsentant for „det kæmpende Danmark“ — den tredje difinition.

„Hverken venner eller fjender“

Angående modstandskampen selv understregede dr. Hæstrup stærkt, at de navnlig unge mennesker — gennemsnitsalderen var 23 år! —, der meldte sig til kamp, formelt set var „kriminelle elementer“. De havde officielt hverken venner eller fjender, men valgte selv kampen mod diktaturet. Alligevel var samarbejdet med de allierede så intensivt, som det aldrig nogen sinde i Danmarks historie har været mellem danske borgere og udenlandske magter, i første række England. Der gik flere telegrammer frem og tilbage mellem det besatte Danmark og Storbritannien end normalt i fredstider! Og kampmæssigt betød modstandsbevægelsens indsats uendeligt meget mere, end en fortlivet dansk militær indsats den 9. april ville have betydet.

— Der var altid så mange frihedskæmpere, som der var brug for, fastslog dr. Hæstrup som svar på et spørgsmål. Man må ikke glemme, at forudsætningen for en modstandskamp eller en partisan-virksomhed, som den kaldtes andetsteds, er, at der findes et normalt fungerende samfund. Dersom alle melder sig til modstandskampen, kan den ikke længere gennemføres.

Frihedskæmperne er næsten uovervindelige —

I forbindelse med et andet spørgsmål ville dr. Hæstrup ikke benægte rigtigheden af, hvad den tidligere „rigsbefuldmægtigede“ i Danmark, dr. Best, for kort tid siden udtalte som vidne i Fellenz-processen for det flensborgske nævningeting, nemlig at han aktivt havde støttet modstandsbevægelsens borttransport af danske jøder til Sverige. „Det er bevist, at dr. Best vidste besked med, at Duckwitz advarede de danske myndigheder mod den forestående tyske razzia mod de danske jøder. Men spørgsmålet om, hvem der tog initiativet, vil jeg helst lade ligge . . .“

Om partisan-virksomheden som militær og politisk faktor mente dr. Hæstrup, at det helt ny begreb, som modstandskamp fra borgernes side er, uden tvivl vil få en meget stor betydning fremover. Ikke mindst på Cypren og i Algeriet har man set, hvad en lille flok beslutsomme borgere kan udrette selv over for en overvældende militær styrke. Radioen og flyvemaskinen har gjort frihedskæmperne næsten uovervindelige — men forudsætningen er ganske vist, at de råder over støtte udefra, netop i form af den moralske og materielle hjælp, som radio og flyvemaskiner kan bringe dem.

DEBATTEN OM IDEER OG IDEOLOGIER

Den bør aldrig være vigtigere end mennesket, sagde pastor Karl Nielsen, Hamborg, i Slesvig by

„Vi og vore naboer“ var emnet for det foredrag, pastor Karl Nielsen fornylig holdt i aftenhøjskolen i Slesvig by, syd for grænsen. Han sagde blandt andet:

I Danmark anser man f. eks. ikke nazismen som et tilfælde, et udslag af skæbnen eller et fremmedelement, men som en naturlig følge af den gennem generationer udviklede underdanighed over for statsmagten.

I dag må det være det danske folks opgave at overvinde sine fordomme mod det tyske folk, fortsatte Karl Nielsen. Omvendt må tyskerne lære at forstå, at det ikke er afgørende, om et folk er stort eller lille.

Debatten om ideer og ideologier bør aldrig være vigtigere end mennesket, og her har Vesttyskland delvis svigtet.

Endvidere drøftede man, om det danske mindretals kulturelle og politiske arbejde stadig er berettiget.

Her nåede deltagerne til det resultat, at mindretallenes arbejde kun kunne føre til en berigelse af det kulturelle og politiske liv. En deltager mente endog, at man burde indføre dansk som pligtfag i alle landets skoler.

Karl Nielsen vil være mange danskere kendt som valgmenighedspræst og senere frimenighedspræst i Aagaard. Desuden som forfatter. Han

er nu leder af Ungdoms-Europahuset i Hamborg.

LÆNKHOLM 65.

Fredag den 26. april fylder pastor Kai Lænkholm 65 år.

Lænkholm har virket som præst i Sønderjylland og senere i København, indtil han gik af for nogle år siden på grund af svigtende helbred.

Lænkholm blev arresteret den 1. september 1944 som leder af en militærgruppe. Den 9. september overførtes han fra Vestre fængsel til fængselet i Flensborg. Herfra gik rejsen den 14. september til Neuengamme og derfra den 22. december til Dachau. Han var her en af de tre første danske præster i lejren.

Den 24. marts 1945 fortes han atter til Neuengamme og herfra gik hjemrejsen over Møgelkær og Frøselv.

Lænkholm har gennem årene været et aktivt medlem af Dachau-Klubben, og ved flere lejligheder har han ført ordet på klubbens vegne.

INDBYDELSE TIL ITALIEN

Direktøren for Hotel Costanza, Rimini, Viale Regina Elana 141, Italien, Baldassarre Baldassari har skrevet til Danmark og oplyst, at det vil være ham en stor ære at modtage danske krigsbeskadede som gæster for kortere eller længere tid, enkeltvis, parvis eller i grupper. Han er selv krigsbeskadiget.

Priserne for danskere bliver de samme som for britiske krigsbeskadede. Det kan eksempelvis nævnes, at fuldpension med dobbeltværelse er 1.450 lire (16,50 kr.), og i højsæsonen 2.400 lire pr. dag pro persona. Til højsæsonen regnes juli og august.

Rimini er et yndigt sted — et verdensberømt badebad ved Adriaterhavet.

Der er vedlagt brochure, der viser et stort og moderne hotel.

Den, der vil være sikker på udfaldet, før man handler, kommer aldrig til at handle, thi udfaldet får man først, når det hele er forbi.

Søren Kierkegaard.

At se, hvad der er rigtigt og ikke gøre det, er mangel på mod.

Confucius.

NY HITLER? — HAN BLIVER SKUDT.

Opsigtsvækkende udtalelser af præsidenten for den vesttyske forbundsdag, overkonsistorialråd, dr. Eugen Gerstenmaier.

Bonn-rigsdagens præsident, dr. Eugen Gerstenmaier, besøgte Danmark i nogle dage i marts og talte ved et møde på Christiansborg tirsdag den 19. marts, arrangeret af „Dansk-Tysk Oplysningsforening“.

Hans tale vakte ikke den opsigt i hovedstadspresen, som den fortjente. Arsagen er at finde deri, at Flensborg Avis lige før besøget bragte et stort interview med Gerstenmaier, hvori han fortalte alt det særlige, han ville fortælle i København. Vi bringer et uddrag af det interessante interview.

— De har taget aktivt del i modstandskampen mod nazismen. Hvordan bedømmer De som gammel modstandsmand chancerne for en eventuel ny Hitler i Tyskland? Er de enig med de folk, som påstår, at en ny Hitlers „hundrede dage“ ville være betydeligt længere end Napoleons „hundrede dage“?

— På ingen måde! Skulle en ny Hitler dukke op, så ville det virke som en alarm ved fronten. Nogle ville først sørge for at komme i dækning. Andre ville straks gribe til våbnene. Jeg nægter ikke, at også mange tyskere ved en sådan alarm først og fremmest ville tænke på at bringe sig i dækning. Men jeg er ligeså overbevist om, at flertallet ville reagere med et chok. De ville blive klar over, at det hele ville begynde forfra, livet atter blive usikkert, det lille hus, de ny møbler, arbejdspladsen o.s.v. blive truet.

Derfor ville den store masse ubetinget følge den skare, som straks og uden betænkning ville gribe til våben. Det kunne føre til, hvad Tyskland endnu aldrig har oplevet, nemlig at der ville blive skudt i gaderne!

★ Antisemitisme ikke typisk for Tyskland.

— Hvordan bedømmer De tyskeres forhold til jøderne?

— Jeg har modtaget breve, hvori det påstås, at der endnu i dag findes en massiv, ubrudt antisemitisme. Jeg

hverken kan eller vil nægte, at det lejlighedsvist er rigtigt. Fra tid til anden modtager jeg frække breve, der bekræfter det.

Men det ændrer ikke noget ved, at sådanne antisemitiske tilkendegivelser i højere grad er atypiske end typiske for tyskernes indre holdning i dag. Hos os i Tyskland har den vanvittige antisemitisme fået knækket halsen. Det vanskelige er imidlertid, at denne kendsgerning alene endnu ikke giver den følelse af frimodighed og ikke formår at etablere det naturligt-selvfolgelige forhold, der alene opfylder forudsætning for et „Han er som du“. Allerede erkendelsen af skyld — og skammen derover — hemmer en sådan udvikling.

Hos os ligger vanskeligheden altså efter min mening i at finde et naturligt, følelsesmæssigt forhold til jøderne. Filosemitismen er trådt i stedet for antisemitismen. Men denne filosemitisme rummer imidlertid også sine problemer. Jeg glemmer aldrig, at der gik en bølge af bekræftelse gennem auditoriet, da jeg for nogen tid siden på universitetet i Jerusalem holdt et foredrag om disse problemer. Og jeg mødte ikke en eneste israelit, som ikke spontant gav mig medhold i mine betragtninger om filosemitismen. Israelitterne bryder sig ikke om filosemitiske deklamationer, men ønsker at blive betragtet og behandlet som ethvert andet folk i verden. Det vil altså sige: måske kritisk, men uden fordomme.

Jeg håber, at det unge slægtled af tyskere i det store og hele har et forhold til jøderne, der er båret af den selvfolgelige og fordomsfri indstilling, hvor racemæssige følelser, ressentiments og tabuer afvises som forrykt-heder. Om de ældre endnu engang opnår den fordomsfrihed, der hører hertil, synes mig at være et spørgsmål. Så længe vi endnu befinder os i så stor tidsmæssig nærhed af Hitler-riget, og så længe afregningen med dette riges ugerninger ikke er afsluttet, kan der imidlertid ikke ventes mere på dette punkt.

Skyldens byrde og kvaler, som vi må bære, er nu engang for store til, at de tillader fordomsfrihed i vor generation. Der bliver altid det pinagtige spørgsmål tilbage: Hvordan

var det muligt? Hvordan har vi kunnet tillade det? Hvar vi virkelig ikke vidst noget om det?

KARL CHRISTIANSEN.

DACHAU-KLUBBEN MINDEFOND STARTET

Over 1000 kr. sikret på eet år

Dachau-Klubben holdt generalforsamling onsdag den 13. marts i Admiral Gjeddes Gård.

Formanden, Sv. Busk bød velkommen, og bestyrer Dilling valgtes til dirigent.

I sin beretning omtalte formanden mindehøjtideligheden den 29. april på Strøget i København ved monumentet for den ukendte k-z-fange. Den 4. maj havde foreningen nedlagt blomster ved mindepladerne for faldne kammerater. Filmaftenen sammen med Gestapofangerne havde samlet fuldt hus. Særlig mange unge havde med interesse fulgt den dokumentariske film „Danmark i lænker“.

Formanden gav en skildring af Dachau-fangernes gode ven, Papa Roth, der i en række af år havde set det som en hellig pligt at vise besøgende Dachau-lejren og fortælle om „livet“ i lejren.

Mindefonden havde nu eksisteret i et år. Dens kapital er på 1027 kr. Man håber, at beløbet vil stige gennem årene. Beløbet skal stå fast og må ikke røres før 1972. Til den tid skal mindefonden afløse Dachau-Klubben, og renter og kapital skal sikre højtideligholdelse af den 29. april og skabe mulighed for fortsættelse af blomsternedlæggelse ved mindepladerne.

Til bestyrelsen genvalgtes formanden og næstformanden, Erik Beer-mann, og nyvalgtes arkitekt O. Brøbeck, der valgtes i stedet for Alfr. Lind, der ønskede at gå af på grund af sygdom.

Formanden bragte Lind en hjertelig tak for hans arbejde for klubben. Lind har været med i arbejdet lige siden starten i januar 1947.

Formanden oplyste, at den internationale Dachau-Komite arrangerer en pilgrimsfærd til lejren den 4.—5. maj.

Arrangementet er henlagt til en søndag for at sikre størst mulig tilslutning. Den danske forening sender en blomsterhilsen.

Det reviderede regnskab blev fremlagt af kassereren, Agner Weddike.

Aftenen sluttede med „mande-aften“ med smørrebrød og kammeratligt samvær.

MINDEHØJTIDELIGHED PÅ STRØGET

Dachau-Klubben samler sine medlemmer mandag den 29. april til en mindehøjtidelighed ved mindesmærket for den ukendte k-z-lejrfange ved Helligåndskirken på Strøget i København. Det er dagen for lejrens befrielse.

Bagefter er der kammeratligt samvær med kaffebord i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10.

☆

Generalforsamling

Nyvalg af formand og oprettelse af mindefond

Sjællands-Afdelingen holdt sin årlige generalforsamling torsdag den 14. marts i Admiral Gjeddes Gård.

Formanden, Hagbart Andersen bød velkommen, hvorefter skoleinspektør Johs. Fosmark valgtes til dirigent.

Formanden udtalte smukke mindeord om „Farmand“. Han havde ydet foreningen mange tjenester og ydet råd og hjælp. Desuden mindedes Jens Peter Sørensen, Maglegård pr. Tjæreby.

Formanden omtalte foreningens ture, udflugter og møder, og han dvælede især ved landsstævnet i Fåborg-Sydfyn. Der havde været en varieret tilslutning, men dette kunne skyldes, at meddelelserne undertiden var kommet for sent ud.

Dirigenten rejste spørgsmålet: Er vi tilfredse med tilslutningen? Og er vi det ikke, hvordan skaber vi så større tilslutning?

Svend Busk sagde i forhandlingen, at der var adskillige tusinde Gestapo-fanger også på Sjælland og i København. Programmerne kunne gøres mere lodige og festlige.

Lektor Jørgen H. Barfod mente, at

man skulle appellere til dem, der er med, om at skabe større tilslutning. Programmerne måtte gøres mere nutidsbetonede samtidig med, at vi værner mindet om de ideer, vi kæmper for.

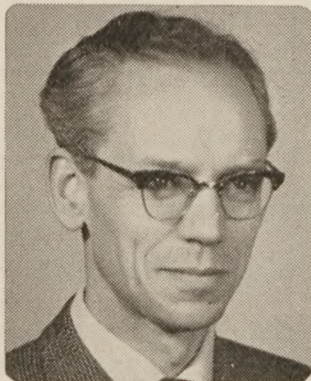
Hagbart Andersen fortalte om et gunstigt agitationsarbejde, han og flere andre havde udført ved personlige henvendelser. Han anbefalede et vist samarbejde med „Allierede danske Våbenfæller“.

Carl Petersen fandt, at juleaften i Ryvangen måtte sikres. Den er foreningens vigtigste aktiv og det mest berettigede.

I forhandlingen deltog desuden Niels Stampe, Clausen, Arild Mikkelsen, Heinrich Winther, Beermann og Zachariassen.

Generalforsamlingen vedtog — efter forslag af formanden — at oprette en fond, der skal sikre mindehøjtideligheden i Ryvangen og lignende arrangementer, der ærer frihedskampen. Det pålægges bestyrelsen til næste generalforsamling at udarbejde nærmere regler for pengenes fremskaffelse og anvendelse.

Heinrich Winther knyttede nogle bemærkninger til det reviderede regnskab.

Den ny formand,
lektor Jørgen H. Barfod.

Til bestyrelsen nyvalgtes som formand lektor Jørgen H. Barfod og genvalgtes Erik Beermann. Hagbart Andersen ønskede at gå af på grund af svigtende helbred. Til revisor genvalgtes Henry Clausen og til landsrepræsentanter Arild Mikkelsen og Heinrich Winther samt nyvalgtes Jørgen H. Barfoed.

Generalforsamlingen afspejlede en kammeratlig ånd. De mange røster, der kom til orde, afspejlede både optimistiske og pessimistiske indstillinger.

Den nye formand møder med megen optimisme

Den nye formand, lektor Jørgen H. Barfoed, er 45 år, københavnere af fødsel, endog Nyboder-dreng, idet hans far var søofficer.

Hans læsning blev noget forsinket, først af soldatertjenesten, senere af arbejdet i modstandsbevægelsen, hvor han først var tilknyttet „Holger Danske“. Senere blev han instruktør og delingsfører i militærgrupper.

I januar 1947 blev han cand. mag., og var derefter i 6½ år ansat som historiker under marineministeriet. Han hjalp her med forskelligt arbejde og udgav selv et skrift om slaget ved Køge bugt.

Siden 1954 har han virket ved Lyngby Statsskole, siden 1. april 1960 som lektor. Hans fag er historie, og der foreligger fra hans hånd „Danmark under anden Verdenskrig“, en samling dokumenter i 2 bind, særlig til brug for undervisningen i gymnasiet. Der forberedes en 2. udgave af bogen. Den ventes at foreligge til efteråret. Yderligere har han udgivet et hefte i tilslutning til de 2 bind under titlen „Grundrids til brug ved læsningen af „Danmark under II verdenskrig“.

Jørgen H. Barfod har jævnligt deltaget i foreningens møder, og han kommer med flere nye ideer til arbejdet, båret frem af en god portion optimisme.

Danmarksturene

Det norske blad „Krigsinvaliden“, nr. 1/1963, skriver bl. a.:

Turene, som er fantastisk populære, fejrer i 1963 sitt 5-årsjubileum. Ildsjelen, krigsinvalidenes gode venn, den utrettelige Jens Toldstrup inviterter i 1962 30 invalider til 14 dagers gratis opphold. Invalidene ble plasert hos medlemmer av det kjente danske Ranumkonvent på Jylland. Skipsreder Jens C. Hagen inviterter til gratis tur-retur med sin splitternye ferge „Holger Danske“.

KARISE ANDELSMEJERI

BOTVED BOATS A/S

SLAGELSE

P. M. OLSEN

AUT. G. M. forhandler
SLAGELSE

JOHS. JEREMIASSEN

MALERMESTER

NØRREPORT 16 - AARHUS

DANSK SVENSK STAAL A/S

BORGPORTEN
AARHUS

LUDVIG WOHLERT

AARHUS

CLEMENSTRYKKERIET

KYSTVEJ 37 - AARHUS

D. S. F.

AARHUS

**SUKKERVARE- OG
CHOKOLADEARBEJDERNES
FAGFORENING
AARHUS**

ELEKTRIKERNES

**FAGFORENING
AARHUS**

SNEDKERNES

**FAGFORENING
LANGELANDSGADE 89 - AARHUS**

F. A. THIELE

KØBMAGERGADE 3

TAGE OLSEN A/S

VESTERBROGADE 6 D - V

MINERVA *6838

TH. OSTENFELD

CIVILINGENIØR

GRABRØDRETORV 1 - KØBENHAVN K.

CENTRAL 6118

ERNST CHRISTENSEN

MØBLER OG TÆPPER

BLAAGAARDSGADE 23

CENTRAL 14404

EL KØGE

INSTALLATIONSFORRETNING
AUTORISERET ELEKTROINSTALLATØR

ALFRED RAFFEL A/S

VODROFFSVEJ 46 - KØBENHAVN V.

TELF. 35 23 43

INGENIØRHUSETS RESTAURANT

VESTER FARIMAGSGADE 27

KØBENHAVN V.

JOHANNES FOG

TRÆLAST - BYGNINGSARTIKLER
KGS. LYNGBY

AKTIESELSKABET

SKÆLSKØR LAANE- OG DISKONTOBANK

Forfølgelse af mindretal ikke blot en nazistisk uskik

Danske sydslesvigere, som i Hitler-tiden var udsat for tysk forfølgelse, kan heller ikke fremover regne med at kunne rejse erstatningskrav. Fra forbundsregeringens side vil der i hvert fald ikke blive foretaget noget for under den igangværende revision af godtgørelsesloven til fordel for tyske borgere, som blev forfulgt af nazisterne, at få ændret paragraffen, der fastlægger den kreds af personer, som kan gøre krav på erstatning. Den nuværende formulering udelukker bevidst medlemmer af nationale mindretal fra at søge erstatning.

Ikke politisk — men nationalt

Sydslesvigsk Forening har igennem mange år forgæves forsøgt at bevæge myndigheder og politikere i Bonn til at anerkende forfølgelse af nationale grunde i Hitler-tiden som ligestillet med forfølgelse af politiske, religiøse og „racemæssige“ grunde. Finansministeriet i Bonn stiller sig på det standpunkt, at forfølgelse af tyske borgere, der tilhørte et nationalt mindretal, ikke var noget specielt nazistisk, ikke var noget, der havde sin rod i politiske bevæggrunde, men udelukkende skyldtes nationale modsætningsforhold.

Würzburg-lægen idømt fængselsstraf

Ved amtsretten i Würzburg idømtes den 36-årige læge, dr. Elmar Herterich i går fire måneders fængsel og en bøde på 100 mark for „fortsat fornærmelse, bagvaskelse og letfærdig, urigtig beskyldning“ i 9 tilfælde. Fængselsstraffen blev dog gjort betinget.

Det tyske retsmaskineri har i denne sag arbejdet med forbøffende hurtighed. Dr. Herterich er blevet internationalt kendt ved at have rystet retsvæsnen i Würzburg i dets grundvold. Takket være hans stædighed er forvaltningsdomstolens præsident, prof. dr. Rudolf Schiedermair, skyndsomst blevet pensioneret før tiden, overstatsadvokat Kolb er blevet suspenderet, og Würzburgs borgmester, dr. Helmut Zimmerer er, som tidligere omtalt, blevet afsløret som forfatter af en bog om en af fortolkerne af Hitlers race-teorier.

Dr. Herterich er blevet dømt, fordi han har gjort sig skyldig i forløbelser over for de to nævnte juristers sagfører, dr. Vocke.

Spændende fremstilling af besættelsestidens Esbjerg

Den store udstilling om besættelsestidens Esbjerg, der som led i hjemstavnsugen åbnede i eftermiddag, arrangeret af Byhistorisk arkiv, museet og central-

Elmar Herterich, som vil rejse til Sverige med sin familie.

biblioteket i forening, er et stykke levende, afvekslende og oplysende historieuundervisning for en generation, som ikke selv har oplevet de 5 mørke år. For de ældre vil den kalde mange minder frem fra dette dystre kapitel i Esbjergs tid under fremmedherredømmet.

Borgmesteren: Det er godt at blive mindet om den tid

Til stede ved åbningen var repræsentanter for byrådet og de arrangerende foreninger, og i sin velkomst sagde borgmester L. Høyer-Nielsen, at hver gang man beskæftiger sig med modstandsbevægelsen og besættelsestiden, opstår der diskussion, om ikke man hellere skulle tie stille. Borgmesteren mente imidlertid, at det var godt, man blev mindet om den tid, for at man ikke skulle glemme nogle år, der havde været lærerige på så mange måder.

Af det store og righoldige materiale, som er skaffet til veje dels af arrangørerne, dels af mange private, kan nævnes mangt og meget af lokalhistorisk interesse. I afdelingen „illegale bøger“ findes således et duplikeret værk af redaktør Edvard Andersen, en fætter til Bredmose Simonsen, Esbjerg, om „Hitlertysklands sidste dage“ baseret på oplysninger fra hans virksomhed som bladkorrespondent i Berlin. En fotomontage, som skildrer Rørkjær skoles beslaglæggelse 9. april 1940 af tyskerne og den miserable tilstand, hvori værnemagten efterlod den. Endvidere et udvalg af torturinstrumenter fra Oksbøl-lejren, en montage, som skildrer Esbjerg i tekst og billeder under besættelsen, en montre med genstande

som esbjergensere i Horserød-lejren selv frembragte, cigaretetuier, cigarettrør m. v. fremstillet af udskåret træ og granatsplinter. Blandt de illegale blade nævnes de lokale „Vestjyden“ og „Frit Danmark“, Sydvestjylland, der for nummeret 5. marts 1945 fortæller om frihedskæmperes beslaglæggelse af kommunkontorets papirer. Videre vil man finde fotografier af vagtværnet i den politiløse tid, Andreas Stenholdt med sin hestedroske under benzinrationeringen, bombardementet 4. september 1939 i Frodesgade med 7 m brede og 5 meter dybe bombekratre, som ødelagde ejendommen 152, schalburgtageaktionerne mod Paladshotellet og Engers Hansens boghandel m. v.

På udstillingen findes også en celledør fra Højskolehjemmet, og i en afdeling over tyske publikationer „National-Socialisten“ med en næse til VESTKYSTEN under overskriften „Det røde maskepi, som hr. Réé i VESTKYSTEN absolut måtte fremhæve“ med henvisning til et referat af borgmester Kochs begravelse, hvor en signeret krans fra L. Rosendahl, Vestre fængsel, var nævnt.

53 modstandsfolk besøger Israel

En delegation på 53 tidligere danske modstandsfolk deltog i aftes i en reception, som blev givet til deres ære af dommer Haim Cohn, der er medlem af Israels højesteret og formand for den dansk-israelske venskabsforening.

Delegationen, der ledes af redaktør Mogens Kofod-Hansen, „Berlingske Tidende“, besøger Israel i 14 dage efter invitation fra premierminister David Ben-Gurion. En

FREDERICIA BYES OG OMEGNS

SPARE- OG LÅNEKASSE

JULIUS MORTENSEN

Grundlagt 1876

P. Brøchner-Mortensen

statsautoriseret skibsmægler

Telegr.-adrs.: »MORTENSEN«

Telex: 3306 . Telf. 87 & 464

FREDERICIA

TEATER

RESTAURANTEN

FREDERICIA

KOMMUNALE

ARBEJDSMÆND'S FAGFORENING

SPANIEN 65 - AARHUS

GABRIEL

FREDERICIA

BUNDGAARD ANDERSENS

EFTF.

VEJLE

CONTINENTAL VIN-IMPORT

VEJLE

WEIRUM's

UDSTYRSMAGASIN

FREDERICIA

WEICA

FREDERICIA

S. M. ANDERSEN ^{A/S}

FREDERICIA

^{A/S} FREDERICIA SKOTØJSFABRIK

HENNING RAACKMANN

PAPIR KOMPAGNIET

FREDERICIA

HOTEL VASEGAARDEN

BANEGAARDSPLADS

FREDERICIA - TLF. 1465

LONDON-MAGASINET

FREDERICIA - TELF. 24455

VENDS M. FL. HERREDERS

LANDBO- SPARE- OG LAANEKASSE

NR. AABY

WINDFELD-HANSENS BOMULDSSPINDERI A/S

VEJLE

L. H. MORTENSEN & CO.

KAFFE EN GROS

VEJLE

^{A/S} FRITS DUUS

FREDERICIA

anden gruppe modstandsfolk ventes til Jerusalem til oktober.

26/2

„Nazi-jæger“ tvunget bort

Den kendte vesttyske „nazi-jæger“, nerspecialisten Elmar Herterich, har besluttet at emigrere med sin familie til Sverige på grund af forfølgelser i hjemlandet.

— Min tillid til det tyske retssystem blev ødelagt, da en domstol i Würzburg dømte mig for at have handlet i modstrid med den offentlige mening, sagde Herterich i dag.

Den kendte nerveløse, der har været medvirkende til afsløringer af adskillige prominente Würzburg-juristers nazistiske fortid, blev den 19. februar idømt fire måneders betinget fængsel for i ti tilfælde at have fremsat fornærmende udtalelser mod sagfører Karl Vocke. I sine kommentarer til kendelsen sagde dommer Hans Hess, at Herterich blev kendt skyldig, fordi hans handlemåde var i modstrid med den offentlige mening. Herterich erklærede på sin side, at dommen havde nazistiske slagside, og at han betragtede den som rettet direkte mod ham selv og hans familie.

I de sidste år har Herterich ført sin private krig mod genindsættelsen af tidligere nazister i Würzburgs retskredse, og han blev af den grund indviklet i en lang række processer, der efter hans eget udsagn både har ført ham på randen af økonomisk ruin, men også ført til afskedigelsen af dommer i forvaltningsretten, dr. Rudolf Schiedemayer for at have undladt at omtale en krigsforbryderdom i Norge efter krigen ved ansøgningen om et dommerembede i Würzburg.

Herterichs jagt på tidligere nazister førte ligeledes til en suspendering af Würzburgs statsadvokat Karl Kolb i forbindelse med en undersøgelse af dennes virke som dommer i det nazi-okkuperede Polen. På Herterichs initiativ blev der tillige indledt en undersøgelse mod højesteretsdommer dr. Georg Eisert i forbindelse med dennes virksomhed som vicerigsanklager i Berlin under den anden verdenskrig.

1/3

Interview i københavnsk blad har fremkaldt røre i Vesttyskland.

Vesttysklands „nazi-jæger nr. 1“, generalstatsadvokat, dr. Fritz Bauer fra Hessen, har opholdt sig nogle dage i Danmark. Dr. Bauer forbereder bl. a. krigsforbryder-processen mod tidligere naziførere, der terroriserede Danmark under besættelsen.

Under sit ophold i København blev generalstatsadvokaten også interviewet af B.T. Dette interview har fremkaldt stærkt røre i Tyskland. Ikke blot repræsentanter for regeringspartierne, men også socialdemokratiske kredse har opholdt sig over, at dr. Bauer ifølge interviewet skal have sagt, at en ny Hitler ville få let spil i nutidens Vesttyskland.

„Den beskæmmende affære i Würzburg“.

Dr. Bauer sagde bl. a. ifølge B.T.:

— Jeg tror ikke, vi nogen sinde kommer til bunds i vort arbejde. Den ene krigsforbryderproces fører fem andre med sig. Det er en uafbrudt rullende lavine. Hvorvidt vi nogen sinde vil være i stand til at sætte en stopper for alle de halv- og kvartnazister, der stadig findes i Tyskland, véd jeg ikke.

Den sidste beskæmmende affære i Würzburg, hvor en ung læge afslørede fem fremtrædende borgere som gamle topnazister og derfor må forlade landet, er typisk. Affærerne breder sig som ringe i vandet.

Det er ikke et særligt opløftende arbejde, mine 11 statsadvokater og jeg har påtaget os. Det kan en skuffet truselsbrev fortælle om. Visse steder hilses vore anstrengelser selvfølgelig med glæde, men hvis De spørger, om vi er populære hos befolkningen som sådan, må svaret desværre blive nej. Tyskerne ønsker ikke, at flere gamle nazister afsløres.

Hvis Hitler i dag dukkede op i Tyskland . . .

Hvis Hitler i dag skulle dukke op i Tyskland, ville han ikke blive afvist af det tyske folk. Jeg tror ikke, at det unge tyske demokrati ville være stærkt nok til at kunne vise ham døren. Alene den kendsgerning, at tyskerne ikke øjeblikkeligt ville vende ham ryggen, ville være nok til, at Hitler og hans ideer ville finde god grobund i Tyskland anno 1963.

Dr. Bauer dementerer.

Statsadvokat, dr. Bauer hævder, at hans udtalelse om Hitler er faldet således:

Som svar på et spørgsmål om, hvordan det tyske folk ville reagere, hvis Hitler pludselig vendte tilbage, havde han henvist til en artikel i et studenterblad.

Denne artikel beskæftigede sig med et engelsk TV-drama, der handlede om Hitlers tilbagevenden. I dramaet kom forfatteren til den slutning, at Hitler trods alt, hvad han havde gjort, ikke ville blive afvist.

Bauer erklærede, at han så havde udtalt, at det engelske drama også kunne give anledning til eftertanke i Tyskland.

Han betegnede iøvrigt størstedelen af bladets fremstilling som rigtig.

I interviewet skal dr. Bauer ifølge B.T. endvidere have sagt, at antisemitismen stadig er ret udbredt i Vesttyskland, om end der ikke tales herom.

„Skadet landets anseelse i udlandet“.

Regeringen i Bonn har over for Hessens ministerpræsident Zinn og den hessiske justitsminister (dr. Bauers foresatte) givet udtryk for sin forbavelse over generalstatsadvokatens udtalelser til det danske blad. Efter forlydende skal Bonn-regeringen herefter betragte dr. Bauer som uegnet til at bestride embedet som generalstatsadvokat, idet han siges at have tilføjet forbundsrepublikkens anseelse i udlandet et alvorligt knæk.

CDU's landsformand i Hessen, Fay, fremsatte i går krav om, at Bauer suspenderes som generalstatsadvokat.

SPD beklager „fortegnet billede“.

Socialdemokraten Barsig, der er talsmand for SPD's hovedstyrelse, beklagede i går dr. Bauers udtalelser til det danske blad.

5/3

Da unge tyske studenter mistede livet i kampen for frihed og demokrati.

Den kvindelige student, Sophie Scholl, var født i Ulm den 9. maj 1921. Hendes studieområde var biologi og filosofi. Hun blev henrettet d. 22. februar 1943.

I afvigte måned var det 20 år siden, at den tyske offentlighed for første gang fik kendskab til en indre tysk modstand mod Hitler-regimet inden for den akademiske ungdoms rækker. Der fandtes selvfølgelig en skjult opposition mod Hitler-tyranniet, hovedsagelig bestående af gamle socialdemokrater og konservative. Men de unge, der her gjorde modstand og havde dannet en gruppe med navnet „Die weisse Rose“ („Den hvide Rose“), var vokset op under nazismen og havde (mere eller mindre tvunget) deltaget i nazistiske ungdomsbewægelser. De fik ingen tilskyndelser ude fra — heller ikke fra deres hjem. Og alligevel gjorde de modstand — og betalte det med deres liv.

Antinazistiske flyveblade.

„Den hvide Rose“ bestod af en gruppe studenter og en studine fra universitetet i München og blev ledet af professor Huber, der var docent ved universitetet. Deres „modstand“ gav sig ret uskyldige udslag: De malede anti-nazistiske paroler på

<p>NYKØBING NYE TØMMERHANDEL A/S NYKØBING MORS</p>
<p>ERHARDSSEN & ANDERSEN A/S POLSTERMØBELFABRIK NYKØBING MORS</p>
<p>AKTIESELSKABET MORSØ BANK</p>
<p>AKTIESELSKABET THISTED BRYGHUS</p>
<p>AKTIESELSKABET P. O. POULSEN THISTED</p>
<p>JAGD MANUFAKTUR - TRICOTAGE LILLE TORV - THISTED</p>
<p>SV. JØRGENSEN AUSTIN AALBORGVEJ 17 - THISTED</p>

<p>AKTIESELSKABET SKARREHAGE MOLERVÆRK NYKØBING MORS</p>	
<p>NYKØBING M. OG OMEGNS SPAREKASSE-FORENING</p>	
<p>MORSLANDS FOLKEBANK $\frac{A}{S}$</p>	
<p>NYKØBING JERN OG STAAL NYKØBING MORS</p>	
<p>DRAGSBÆK MALTFABRIK THISTED</p>	
<p>LANDBOSPAREKASSEN THISTED</p>	
<p>AAGE ØRUM RAADGIV. CIVILINGENIØR F. R. I. HOLSTEBRO</p>	
<p>HOLSTEBRO OG OMEGNS SPARE- OG LAANEKASSE</p>	
<p>L. HEDEGAARD AUTOFORRETNING HOLSTEBRO TELF. HOLSTEBRO 514</p>	<p>$\frac{A}{S}$ POUL ANDERSENS TØMMERHANDEL HOLSTEBRO</p>

husmure og kastede duplikerede skrifter mod Hitler og hans slæng i vilkårlige husbrevkasser rundt omkring i universitets-kvarteret. De var klar over, at de med den slags ikke kunne vælte noget volds-regime, men de ville berede jorden til en mere aktiv modstand. Sabotage og parti-sanvirksomhed kunne nok gennemføres i et af Tyskland besat land, men ikke i selve „Det stortyske Ruge“. Desuden kunne en ødelagt fabrik genopbygges, og af-sporede tog kunne repareres. Det ville imidlertid være langt vanskeligere at be-kæmpe en ulmende modstand i befolk-ningen.

Modstandsgruppens sidste aktion var inspireret af katastrofen ved Stalingrad. Idet de unge afslørede propaganda-løgne om Stalingrad, opfordrede de til kamp mod partiet. „For hver enkelt af os gæl-der det kampen for fremtiden under et styre, der er sig sit ansvar bevidst“.

Inge Scholls broder hed Hans Scholl. Han var født i Ulm den 22. september 1918. Han var medicinsk student og blev henrettet samme dag som søste-ren, nemlig den 22. februar 1943.

Gestapo slog til.

Disse flyveblade fordelte søskendeparret Hans og Sophie Scholl om morgenen den 18. februar 1943 på Münchens universitet, hvor de studerede. De var kommet, før forelæsningerne begyndte, for at få tid til deres forehavende. Efter at have fordelt de fleste blade, kastede de resten ned i universitetets lysskakt. Men pedellen så det og underrettede omgående Gestapo. De to søskende blev anholdt, og de havde ingen muligheder for at snakke sig fra det, de havde gjort. Gestapo havde alle-rede gennem længere tid haft mistanke om, at ophavsmændene til indskrifterne

på husmure og til flyvebladene måtte sø-ge på universitetet.

Dødsdom for flyveblade.

Den 22. februar blev Hans og Sophie Scholl samt en tredje student, Christoph Probst, efter få timers forhandling dømt til døden af folke-domstolens berygtede dommer Freisler. Dommen blev eksekve-ret få timer senere. „Den hvide Rose“s øvrige medlemmer blev arresteret i de ef-terfølgende dage, og flere af dem, der-iblandt gruppens fører, professor Huber, blev ligeledes henrettet. De blev begravet i stilhed i nærheden af det fængsel, hvor de havde tilbragt deres sidste timer med at tage afsked med deres slægtninge.

Deres pårørende måtte indtil krigens slutning bøde for, hvad de unge friheds-kæmpere havde gjort, fordi nazisterne havde indført begrebet „Eippenhaft“ (fa-miliesoning, forfølgelse af politiske døm-tes slægtninge).

„Den hvide Rose“ nåede ikke sit mål at vække det tyske folk eller i hvert fald en del af det til aktiv modstand mod nationalsocialismen. Der fandtes kun få udløbere af dens virke ved universiteterne i Hamborg og Berlin. Men Gestapo kom og arresterede enkelte studenter, og så var al modstand kvalt.

Mindet om „Den hvide Rose“ og især om søskendeparret Hans og Sophie Scholl hører til de gode fra Tysklands onde år. „Den hvide Rose“ ønskede virkelig at ind-føre demokratiske tilstande i Tyskland, og dens medlemmer betalte deres mod-stand mod Hitler med livet.

7/3

Redegørelse for „Affæren Bauer“.

Regeringen i Hessen vil give Landdagen en udførlig redegørelse for „Affæren Bauer“.

Regeringen har drøftet statsadvokat Bauers interview med BT, hvori denne citeredes for kritik af tilstandene i Vest-tyskland og udtalelser om, at en ny Hitler ville finde en frugtbar jordbund.

Hans udtalelser har ført til talrige pro-tester. Bauer har sagt, at hans udtalelser er blevet urigtigt gengivet. Oppositionen i Hessen, CDU og de frie demokrater, har krævet en nøje undersøgelse af sagen — og i givet fald Bauers afskedigelse.

13/3

Soldaterne orienteres om Danmarks besættelse.

Jyske Trænregiment på Hvorup kaserne har taget et prisværdigt initiativ, som bør være eksempel til efterfølgelse. I perioden fra 2. til 9. april vil der på kasernen blive arrangeret en udstilling, der fortæller om besættelsen af Danmark, da man har kon-stateret, at kun de færreste soldater i grunden er klar over, hvad der skete i „de

fem forbandede år“.

Initiativtageren er velfærdsofficeren, premierløjtnant C. C. Günther, og hos regimentet hersker der en meget stor in-teresse for udstillingen. Denne arrangeres i samarbejde med kommunelærer P. Thy-gesen, der på Sønderbros skole har skabt en enestående og uerstatteligt samling af effekter fra krigens tid.

Frihedsmuseet i København stiller sig til rådighed med forskellige samlinger, ligesom Nordjysk Landsbibliotek medvir-ker i opbygningen, der foregår i tre store lokaler.

På udstillingen vil blive holdt foredrag, vist film og afspillet båndoptagelser for soldaterne. Desuden sendes i disse dage til samtlige skoler i Storaalborg en ind-bydelse til at lade de ældre elever besøge udstillingen. Endvidere er det meningen, at Selskabet De danske Forsvarsbrødre for Aalborg, Nørresundby og Omegn gennem-fører et arrangement 9. april på kasernen, hvori skal deltage alle menige og befa-lingssmænd.

BØGER

Hans Jørgen Lembourn: „Hold fastere om mig“. Schönbergs forlag — 195 sider — 21 kr.

Bogen forsøger at give et billede af den unge generation i besættelsens dage.

Det er ikke bare en bog om kærlighed og dramatik. Forfatteren beskæftiger sig også med de unges sjælelige reaktioner på den hårde virkelighed, de møder, og de vold-somme handlinger, de selv er del-agtige i.

Hovedpersonerne er studenten Kri-stian, den kommunistiske gruppele-der Pelle og dennes søster Marianne, der nærmest på trods har giftet sig med en broder til Kristian. Det var Kristian, hun egentlig holdt af, men hans romantiserende, ubeslutsomme tilbedelse skuffede hende, og han på sin side turde ikke tro på den unge piges lunefulde følelser, og han for-lod hende.

Besættelsen og frihedskampen før-te dem sammen igen, og de oplever den kærlighed, som for dem begge er den eneste sande.

NIC. FOSMARK.

$\frac{A}{S}$ SKIVE
MARKFRØKONTOR

JENS FOGHT $\frac{A}{S}$

SKIVE 2100

SKIVE OG OMEGNS

ANDELSVASKERI

SKIVE
BRØDFABRIK

Fa. THORSTEN PEDERSEN & SØN
AUSTIN - TRIANGEL
TELF. SKIVE 82

L. PEDERSEN & SØN
VOGNMANDSFORRETNING
SKIVE

SKIVE
KULKOMPAGNI A/S

RAMSGAARDS BOGHANDEL
NØRREGADE 7 - SKIVE

M. COLSTRUP's
JERNFORRETNING A/S
HOLSTEBRO

AKTIESELSKABET
LANDBOBANKEN I SKIVE
SALLING BANK

JUNGS BOGHANDEL

STEPHAN AGGER

SKIVE

AAGE SELCHAUS JERNFORRETNING $\frac{A}{S}$

TELEFON 2000* - GIRO 38580

SKIVE

SKIVE DISKONTOBANK

AKTIESELSKAB

SKIVE ANDELS-
KREATUREKSPORTFORENING

SKIVE SPAREKASSE

FRØAVLSCENTRET HUNSBALLE $\frac{A}{S}$

HOLSTEBRO

LUNDGAARDS EKSPORTSLAGTERI A/S
HOLSTEBRO

ET BETYDELIGT VÆRK OM NORDAHL GRIEG

Frederik Juel Haslund: Nordahl Grieg, en dikter og hans tid (282 s., Gyldendal norsk Forlag, 34 no. kr.).

Til floden af litteratur om Nordahl Grieg er kommet et nyt bidrag — og et vægtigt bidrag: Frederik Juel Haslund: Nordahl Grieg, en dikter og hans tid.

Når man som anmelder tager fat på læsningen af denne bog, er det med den tanke, at der foreligger et værk af speciel interesse for æstetikere, for folk med særlig litterær interesse.

Man skifter snart mening — bogen er meget mere end et litterært fagskrift, den er et værdifuldt bidrag til forståelse af et stort og sammensat menneske og den tid og dens strømninger, som kom til at præge dette menneske.

Med tryghed følger man Juel Haslunds veldokumenterede, lærde, men let læselige udredning af Nordahl Griegs udvikling fra ung student, ja fra hans gymnasietid, til krigskorrespondenten, der blev skudt ned over Berlin.

Han havde rod i det bedste af norsk ånds historie, men brød tilsyneladende traditionen, da han efter studentereksamen tog ud som almindelig sømand for at lære noget af den store verden. Han var ikke for ingenting fra Bergen, Norges mest kosmopolitiske by, hvorfra også Holberg tog ud på „opdagelsesrejser“. Grieg skriver om sine erfaringer som såmand, så det vække forargelse. Det friske livs romantik er der ikke meget af.

Vi følger ham gennem tyverne, hvor han præget af faderens Bjørnson-begejstring lægger en nationalfølelse for dagen, som fulgte ham livet igennem. Vi oplever hans kommunisme i trediveerne efter et besøg i Moskva; det er hans sociale ansvarsfølelse, der fører ham over i denne lejr, men han har stadig Norge i sit hjerte. Vi ser en personlighed med store modsætninger i sit sind, for en overfladisk betragtning noget af en vejrhane, der kunne svinge fra det ene synspunkt til dets modsætning, fordi hans redelighed bød ham

stadig at foretage kritiske omvurderinger.

Der er nok af modsætninger i hans liv: nationalisten, der bliver kommunist, pacifisten, der melder sig som frivillig soldat i april 1940 og er med til at fragte guldbeholdningen fra Norges Bank på skrøbelige fiskerskuder under stadig bombeangreb. Vi møder kommunisten, der blev omvendt i Moskva og kunne synes naiv i sin begejstring, men som aldrig blev medlem af det norske kommunistparti, men klart udtalte, at „etter deres oppførsel våren og sommeren 1940 er det ingen ting som berettiger de norske kommunister til å spille noen avgjørende rolle i etterkrigstidens Norge.“ — Derimod priste han kongen, der straks forstod sin plads i kampen.

Om alt dette kan man læse hos Haslund; men han har mere at bringe — han giver i virkeligheden en historisk redegørelse for udviklingen siden den første verdenskrig, ja, han graver dybere og går tilbage til det 19. århundrede, der for Norge begyndte i 1814. Vi ser forvirringen efter første verdenskrig, er vidne til tredivernes forenkling af alle problemer, der fører til ensretning på så forskellige områder som Oxfordbevægelsen og nazismen, og som også bragte tragedien i Spanien. Det var slagordenes tiår.

Kedeligt er det i dette værk at træffe så mange trykfejl, der får i hvert fald en dansk læser til nu og da at standse op for at få sammenhængen.

Det forekommer mig også, at forfatteren er lovlig meget skolemester, når han så ofte i en parentes sætter et sic! Hvorfor ikke vise læreren den tillid, at han selv kan finde ud af, at der var grund til undren?

Den væsentligste indvending er imidlertid, at man savner et navne-register. Det skal indrømmes, at bogen er så vel disponeret, at man som regel vil kunne finde, hvad man måtte søge, men alligevel!

Men disse indvendinger skal ikke overskygge den kendsgerning, at vi står over for et lærd, dybtgående og levende værk, som tjener såvel forfatter som forlag til ære.

ERIK SONNE.

Jeg jagede Eichmann

284 sider. 19,75 kr. Nyt Nordisk Forlag.

Den første halvdel af bogen er en rystende skildring af jødernes fortvivlede kamp for at overleve de nazistiske rædselsgerninger mod menneskeheden. Forfatteren fortæller ikke alene om hans egen og hans families håbløse modstand mod tyskerens udryddelseskampagne, men viser tillige, hvilke raffinerede og udspekulerede metoder, der blev bragt i anvendelse. Gang på gang rystes man i sit inderste under læsningen, over at mennesker kan synke så dybt i råhed og brutalitet. 20 millioner mennesker myrdet i tyske koncentrationslejre og gaskamre, heraf 6 millioner jøder.

Er disse grusomheder allerede glemte? Kender tysk — og for den sags skyld hele verdens — ungdom af i dag disse ugerninger? Ellers bør man læse denne bog.

Tuviah Friedman glemte ikke. Hele sit liv viede han til at jage den ansvarlige for menneskehedens største forbrydelse, Adolf Eichmann, og han fandt ham til sidst i Argentina. Eichmann havde forstået at udlette sporene efter sig, og han levede i mange år et roligt liv på en gård ikke langt fra Buenos Aires. Under jagten på ham blev mange andre nazistiske storforbrydere fanget og straffede. Nu sidder den største af dem alle i et af Israels fængsler.

„Jeg er uskyldig; jeg har kun handlet efter ordre,“ var hans kommentar efter tilfangetagelsen.

A. HJORTH HALD.

Kammeraternes Hjælpfond er de raske kammeraters hilsen til de syge

Mærkatene fra Kammeraternes Hjælpfond kan fås gennem kontoret, St. Kanikestræde 10, K.

Giro 780.

TRIKOHL-RENSERIET
OSCAR PAULSEN
VARDE

RENSERIET TØJPRESSEN
NØRREGADE 2 - VARDE
TELF. 20682

VESTJYSK TRÆLASTHANDEL
VARDE

HAAKON HUNØE og
AAGE PEDERSEN

VARDE REVISIONS-
OG REGNSKABSKONTOR

DEN SELVEJENDE INSTITUTION
ASK HØJSKOLE
PR. MALLING

POUL BENDIX SØRENSEN
MØBELFABRIK
ODDER

LUNDGAARD TEGLVÆRK
STOHOLM JYLL.

LEGO SYSTEM ^{Å/8}
BILLUND

JUTLAND TRADING ^{Å/8}
MALERHUSVEJ
ESBJERG

AKTIESELSKABET
DURUP POLSTERFABRIK

ELFORSYNINGS ANDELSSELSKABET
SØNDERJYLLANDS VESTKYST
Skærbæk

KRØLULDSFABRIKEN „ANGORA“
ODDER

RØDDING ANDELSMEJERI
RØDDING – SØNDERJYLLAND

$\frac{A}{S}$ RIBE JERNSTØBERI

SYDJYDSK LANDMANDSBANK
RIBE

ASKOV BOGHANDEL
ASKOV PR. VEJEN
TELF. VEJEN 706 – GIRO 57180

VEJEN ANDELSMEJERI
VEJEN TELF. 3

KRØLULDSFABRIKEN „ANGORA“
ODDER

RØDDING ANDELSMEJERI
RØDDING - SØNDERJYLLAND

A/S RIBE JERNSTØBERI

SYDJYDSK LANDMANDSBANK
RIBE

ASKOV BOGHANDEL
ASKOV PR. VEJEN
TELF. VEJEN 706 - GIRO 57180

VEJEN ANDELSMEJERI
VEJEN TELF. 3

En udstilling i Viborg fra besættelses-årene ...

*Et omfattende materiale samlet til veje
som led i undervisning
af en 7.-klasse i den nyere tids historie.*

Drengene er meget optaget af samlingen af tyske dolke og bajonetter, som tyskerne dels efterlod, dels måtte aflevere til frihedskæmperne.

I Viborg Nordre Skoles sal er der skabt en indholdsrig udstilling, hvis emne er „Danmark 1940—45“. Udstillingen bibeholdes til midt i næste uge, skriver Viborg Stifts Folkeblad for 9. marts, og det er tanken at give forældrene til Nordre Skoles elever lejlighed til at se den. Arrangementet må vist sige at være temmelig enestående i sin art.

Det store materiale, som udstilles i salen, er elevarbejder fra 7. C, men skolens øvrige elever har været med til at fremskaffe bidrag af forskellig art. Desuden har man lånt våben på Stiftsmuseet og hos militæret, idet man ikke fandt det rigtigt at fremskaffe disse ting gennem eleverne.

Det er besættelsens dagligliv, der oprulles for tilskuerne, dels i frem-

Fortsættes næste side

Pigerne ved bordet her ser på frihedskæmperarmbind og ægformede håndgranater; en af dem er lavet til brevpreser. Til venstre ligger en knip-pel af den slags, gestapofolk brugte, når de pryglede deres fanger.

lagte arbejdsbøger, dels i plancher og montager, som eleverne har været fælles om at lave, dels i de mere eller mindre sjældne ting, man har fået bragt til veje.

7. C. har 20 elever, og de har under ledelse af lærer Niels Knudsen arbejdet med disse ting. Eleverne har været sammen i grupper på to, tre eller fire, og desuden har hver elev lavet sin egen arbejdsmappe. Som eksempel på emnerne kan nævnes: „Hvidsten-gruppen“ — her var man i korrespondance med fru Gudrun Fiil — „Citronen“, „Churchill-klubben“, „Jøderne“, „29. august“ o. s. v. Et sted finder man et interview med byrådsmedlem, landsdommer Juul-Olsen, og man ser hans fangemærke fra Neuengamme.

Blandt fællesarbejderne er et Kaj Munk-hjørne, og der er i det hele meget materiale fra aviser og tidskrifter, fra illegale blade o. s. v.

Man finder falske legitimationskort, armbind, et flag, der under den 2. verdenskrig brugtes af amerikanerne for at tilkendegive, hvor mange sønner de havde med i krigen, og om de unge mænd var faldet eller ej, censurerede breve, tyskerkort over Danmark, som lavedes om til kuverter, o. s. v.

Håndgranater nu fredelige brevpressere.

De fremlagte ting omfatter en hel del våben, bl. a. en samling dolke og knive, som ikke mindst drengene er interesseret i. Blandt dolkene er der en tysk pyntedolk med påskriften: „Alles für Deutschland“. Ved nogle håndgranater ligger en seddel, som oplyser, at de lå i depot i Reberbanen 3 — nu er de fredelige brevpressere. Der er vedføjet en formaning til børnene: Gør I jeres til, at der aldrig bliver brug for fyre som mig!

Der er et hagekors, som tilhørte Schalburgkorpsets opretter, K. B. Martinsen, som har brugt det til brevpresser, og en mappe, som tilhørte gestapo-chefen i Jylland, A. Hoffmann. En stor faldskærm i et hjørne af salen må også nævnes.

— Hvordan kom De ind på at arbejde med dette stof? spurgte vi lærer Knudsen.

— I november måned begyndte vi i klassen med den 2. verdenskrig, og vi gennemgik efter lærebogen, hvad der hændte her i landet i krigsårene. Så fik eleverne lov til at vælge emner, og de havde lejlighed til i timerne at læse aviser fra de år. Det kan i dag være svært nok at få elever gjort interesseret i det ene og det andet, men her er et tilfælde, hvor de med liv og lyst gik op i arbejdet. De har alle været optaget af, at vi skulle have så god og så smuk en udstilling som muligt.

Lærer Niels Knudsen i færd med at forklare nogle af børnene, hvad det er, de skal lægge mærketil på tavlerne.